

Dariusz Szymikowski

Uwagi na temat poradnika dla nauczycieli pt. *Kaszuby przez wieki (cz. 13)*

21. Temat: Młodokaszubi.

Karta pracy: Młodokaszubi.

Zadanie 1

Niestety, Autorzy zmodyfikowali oryginalny tekst, w żaden sposób tego nie zaznaczając. W tekście IV (art. A. Majkowskiego) w *Poradniku* zaczyna się on następująco: *Garstka inteligencji młodszej a rodzimej na Kaszubach (...)*. A powinno być: *Tak nazwała swe dążenia garstka (...)*.

Zadanie 2

W tym zadaniu należy połączyć nazwiska działaczy kaszubskich z odpowiednimi opisami biograficznymi. Wśród tych opisów znajduje się następujący: *lekarz i pisarz, przywódca Młodokaszubów, założyciel pisma „Gryf” oraz autor powieści w języku kaszubskim **Życie i przygody Remusa*** [podkreślenie moje – D.Sz.], *twórca sopockiego Muzeum Kaszubsko-Pomorskiego. Skoro Autorzy napisali, że jest to dzieło w języku kaszubskim, to niezrozumiale jest podawanie tego tytułu w przekładzie na język polski.*

22. Temat: Powrót do Polski.

Przebieg lekcji

Tytuł punktu II tego elementu scenariusza lekcji brzmi następująco: *Ku odrodzonej Rzeczypospolitej: Powrót Kaszub do Macierzy.*

Otóż, ten tytuł **nie jest właściwy** z dwóch powodów. **Tylko część** Kaszub weszła w 1920 r. w skład państwa polskiego (o czym zresztą Autorzy informują w tym punkcie). **Tytuł jest więc nieprecyzyjny**, sugerujący coś innego niż to miało miejsce w rzeczywistości. Ponadto, uwzględniając historię tylko tego obszaru, który znalazł się w granicach II Rzeczypospolitej, użycie propagandowego określenia *Macierz*, **nie jest stosowne.**

Karta pracy: Powrót do Polski.

Zadanie 1

Polecenie w tym zadaniu brzmi następująco: *Do których krajów zostały przyłączone poszczególne miejscowości kaszubskie w 1920 roku? Połącz nazwy miast z odpowiednimi nazwami państw.*

W tym zadaniu **jest kilka nieścisłości i błędów.**

- Jako państwa (kraje) wymienione zostały II Rzeczpospolita, Niemcy i Wolne Miasto Gdańsk. **To ostatnie trudno jednak** (dyskusja nad statusem prawno-politycznym Wolnego Miasta Gdańska rozpoczęła się jeszcze w okresie międzywojennym) **zaliczyć do tej samej kategorii, co II RP czy Niemcy.** Wolne Miasto Gdańsk było niesuwerennym podmiotem o quasi-państwowym charakterze. Ponadto słowo *poszczególne* wskazuje, że należy wykorzystać wszystkie podane niżej miejscowości (tj. Człuchów, Lębork, Chojnice, Puck, Sztutowo, Wejherowo, Przywidz, Bytów, Sopot, Kościerzyna, Kartuzy, Słupsk). Z kolei druga część polecenia mówi już tylko o miastach. **Czy to znaczy, że z tego zestawu należy odrzucić te miejscowości, które nie były wtedy (a może nie są dziś?) miastami? A może oznacza to, że Autorzy uważają Sztutowo i Przywidz za miasta? A czy Sztutowo to miejscowość kaszubska? A co zrobić z Kartuzami, które w 1920 r. nie miały statusu miasta? By uniknąć wyżej wspomnianych problemów proponowałbym zmianę polecenia, na następujące: *Przyporządkuj poniżej wymienione miejscowości do podanych organizmów politycznych* (w ten sposób unikamy dyskusji na temat prawnego statusu Wolnego Miasta Gdańska). Zmieniając polecenie unikniemy też niezbyt precyzyjnego, w omawianej kwestii, słowa *przyłączenie*, raczej niewłaściwego w stosunku do niektórych miejscowości (np. Słupska, gdyż tego miasta *nie przyłączono* do żadnego państwa, **pozostało** w granicach Niemiec).**

Zadanie 3

Zamieszczony w tej lekcji tekst mówi o euforii Kaszubów w związku z przejściem przez Polskę części ziem kaszubskich. By opis sytuacji z pierwszych lat 20. XX w.. oddawał rzeczywistość, to **należałoby dać także tekst obrazujący odmienne uczucia Kaszubów.**

23. Temat: Dwudziestolecie międzywojenne.

We Wprowadzeniu Autorzy nie ustrzegli się kilku błędów faktograficznych i to w jednym zdaniu: (...) w Wejherowie staraniem Aleksandra Labudy publikowano „Klękę” oraz „Zrzesz Kaszëbskô”. Otóż, „Klëka” faktycznie wychodziła w Wejherowie, ale Labuda nie miał z nią nic wspólnego – redakcja tego czasopisma była wręcz wrogo nastawiona do Labudy i jego współpracowników. Aleksander Labuda wprawdzie wydawał „Zrzesz” (choć nie przez cały okres jej istnienia), ale nie w Wejherowie (w tym mieście mieściła się siedziba redakcji, ale już po wojnie, w latach 1945-1947).

Przebieg lekcji

W *Przebiegu lekcji* Autorzy napisali: *Nauczyciel prezentuje sytuację kaszubskiej kultury w dwudziestoleciu: tłumaczy, że w wolnej Polsce ruch regionalny uzyskał wreszcie możliwość nieskrępowanego rozwoju. Jeśli władze karnie przenosiły w głąb Polski nauczycieli zaangażowanych w działalność kaszubską, jeśli więziły kaszubskich dziennikarzy, jeśli wszelkimi metodami dążyły do unicestwienia czasopisma kaszubskiego, to trudno uznać, że rozwój ruchu kaszubskiego w II RP był nieskrępowany!*

Karta pracy: Dwudziestolecie międzywojenne.

Zadanie 1

Mamy tutaj do czynienia z problemem wielokrotnie już podnoszonym w niniejszym omówieniu, mianowicie pisownią tytułów dzieł kaszubskich. **Także w tym zadaniu Autorzy nie trzymają się żadnej zasady (jednak większość wymienionych dzieł zapisano w oryginalnej pisowni).**

24. Temat: Okupacja niemiecka w latach 1939-1945.

Karta pracy: Okupacja niemiecka w latach 1939-1945.

Zadanie 2

Polecenie w tym zadaniu jest następujące: *Które z regionów Polski w czasie II wojny światowej znalazły się w granicach Generalnego Gubernatorstwa, a które – zostały wcielone do III Rzeszy? Połącz nazwy z odpowiednimi opisami.* Wśród obszarów wymienionych znalazły się m.in. Śląsk i Pomorze. Uważam, że w tym przypadku jest potrzebne

doprecyzowanie: Górny Śląsk (w zasadzie część Górnego Śląska) i Pomorze Gdańskie. Jest to konieczne ze względu na różne dzieje poszczególnych części tych ziem (Dolny Śląsk i część Górnego Śląska) przed 1939 r. znajdowały się w granicach Niemiec, podobnie jak Pomorze Zachodnie.

Zadanie 3

Dwa pytania do tekstu źródłowego (rozporządzenie wydane przez władze niemieckie w Gdyni) brzmią następująco: 1. *Jakie ograniczenia w życiu codziennym mieszkańców Gdyni wprowadziło rozporządzenie władz niemieckich? Wymień trzy zakazy, którym musieli się podporządkować Polacy*; 2. Wyjaśnij własnymi słowami, co oznaczało dla ludności polskiej postanowienie z punktu V [jest tam m.in. mowa o rozwiązaniu polskich stowarzyszeń i zakazie zgromadzeń – D.Sz.]. **Otóż, w Gdyni, mieszkali również Kaszubi. Dlaczego Autorzy nie zapytali się o ich położenie?**

Zadanie 4

W tym zadaniu uczniowie muszą uzupełnić tabelę porównując warunki życia na ziemiach wcielonych do III Rzeszy z tymi, które panowały w Generalnym Gubernatorstwie m.in. w następujących zagadnieniach [podkreślenia moje – D.Sz.]: (1) Czy **Polacy** mogli używać **języka polskiego**? (2) Czy **polscy mieszkańcy** mieli dostęp do informacji, na przykład do radia albo gazet? (3) (...) Czy **polskie dzieci** mogły się uczyć? (4) Jakie represje stosowały władze niemieckie wobec **Polaków**? **Szkoda, że nie znalazło się tu miejsce dla ludności kaszubskiej.** A można było przecież porównać – zachowując konstrukcję tego zadania – położenie Kaszubów, którzy żyli na tzw. ziemiach wcielonych do Rzeszy, z położeniem Polaków w Generalnym Gubernatorstwie.

25. Temat: Ruch oporu.

We *Wprowadzeniu* Autorzy napisali: *W pierwszych tygodniach wojny założono m.in. organizację podziemną o nazwie Gryf Kaszubski.* Gwoli ścisłości, należałoby dodać, że organizacja ta powstała pod koniec grudnia 1939 r.

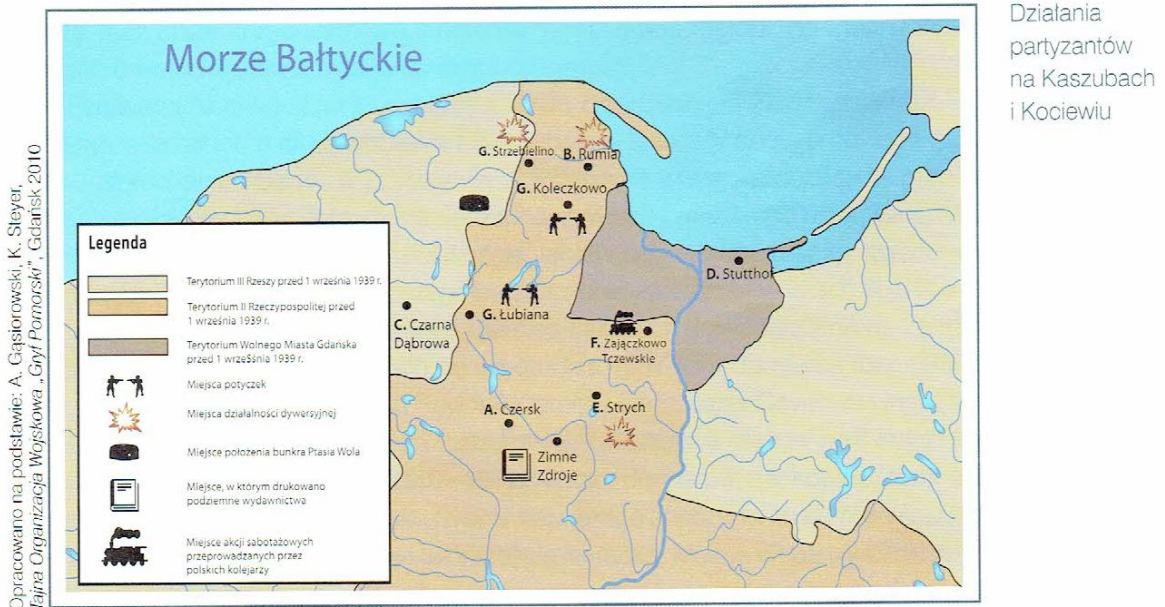
Karta pracy: Ruch oporu.

Zadanie 3

Poniżej przedstawiam skan tego zadania.

Zapoznaj się z mapą. Następnie uzupełnij tabelę dotyczącą miejsc związanych z okupacją niemiecką na Kaszubach i z działalnością Gryfa Pomorskiego.

- Ustal, jakich miejscowości dotyczą podane opisy, a następnie zapisz ich nazwy w drugiej kolumnie.
- Odszukaj wymienione miejsca na mapie i wstaw odpowiednie litery w rubryki z pierwszej kolumny.

Działania partyzantów na Kaszubach i Kociewiu

Uważam to zadanie za bardzo udane. **Nieco psuje jednak ten obraz mapka, z której uczeń nie dowie się, jakie zmiany terytorialne zaszły po 1 września 1939 r.**